

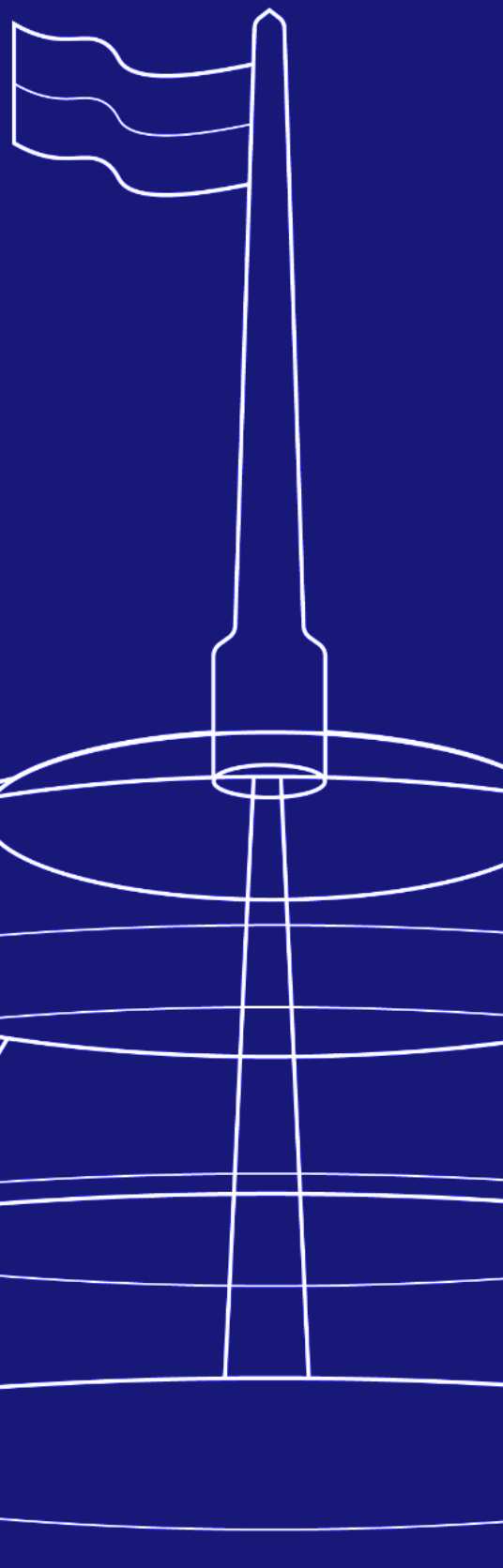

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕНЕРГЕТИКИ ТА
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Аналіз ефективності реалізації
положень Закону України

«ПРО РИНОК ПРИРОДНОГО ГАЗУ»

м.Київ, 2024

ПРАВА ТА ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Усі права на цю працю, зокрема авторські права, належать Вестмінстерській фундації за демократію та захищені міжнародними законами й законами Великої Британії. Переднявні права інтелектуальної власності авторів визнано й дотримано.

Ця публікація представляє результати дослідження, проведеного Комітетом Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг за підтримки експертки Вестмінстерської фундації за демократію Вікторії Дудченко. Це дослідження мало на меті проаналізувати застосування положень Закону України «Про ринок природного газу», а також оцінити вплив цих норм на діяльність учасників ринку природного газу та якість надання послуг з постачання газу споживачам. Для оцінки ефективності Закону були використані методи постзаконодавчого контролю, розповсюджені Вестмінстерською фундацією за демократію та адаптовані з практики парламенту Великої Британії.

Ця публікація стала можливою завдяки щедрій підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) і здійснена в рамках Програми USAID «РАДА: наступне покоління», що є п'ятирічною ініціативою (2021–2026), яку впроваджує ГО «Інтерньюз-Україна». Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID чи уряду Сполучених Штатів.

Детальніше про програму:

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. УЗАГАЛЬНЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІДПОВІДЕЙ НА ЗАПИТ КОМІТЕТУ	6
РОЗДІЛ 2. ВИОКРЕМЛЕННЯ ПРОБЛЕМ, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ	9
ВИСНОВКИ	13
РЕКОМЕНДАЦІЇ КОМІТЕТУ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОБГОВОРЕННЯ ЗВІТУ	14
ДОДАТОК ДО ЗВІТУ КОМІТЕТУ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ В РАМКАХ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ЩОДО АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО РИНОК ПРИРОДНОГО ГАЗУ».....	18

Комітет Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг, в рамках виконання контрольної функції, за сприяння та підтримки Вестмінстерської фундації за демократію, провів аналіз ефективності та реалізації Закону України «Про ринок природного газу» від 9 квітня 2015 року №329-VIII (далі — Закон).

Цей Закон визначає правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, а також здатного до інтеграції з ринками природного газу держав — сторін Енергетичного Співтовариства.

Основною метою прийняття Закону було створення ефективного конкурентного середовища на ринку природного газу з урахуванням основних вимог законодавства ЄС, у тому числі передбачених Директивою 2009/73/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу стосовно спільних правил для внутрішнього ринку природного газу та Регламентом 715/2009 Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу про умови доступу до мереж передачі природного газу.

Закон передбачає:

- правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку природного газу;
- створення нормативної бази діяльності на ринку природного газу;
- забезпечення недискримінаційного доступу до ринку природного газу його учасників та всіх споживачів;
- створення в Україні повноцінного ринку природного газу, заснованого на засадах вільної конкуренції з незалежним рівнем захисту споживачів (зокрема, тих категорій споживачів, які потребують особливого захисту), надійності енергопостачання та здатного до інтеграцій з ринками природного газу сторін Енергетичного Співтовариства, в тому числі шляхом створення регіональних ринків природного газу.

Метою проведеного аналізу було дослідження ефективності, виконання та впливу норм Закону на функціонування ринку природного газу, діяльність суб'єктів ринку природного газу та якість надання послуг з постачання природного газу споживачам.

З огляду на необхідність забезпечити енергетичну безпеку та належне функціонування ринку природного газу, досягти високих рівнів конкуренції та якісного захисту прав споживачів природного газу, Комітет мав на меті дослідити такі питання:

- якою мірою запроваджена свого часу реформа ринку природного газу досягла мети щодо забезпечення ефективного його функціонування, фінансової стабільності на ринку природного газу, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, та яким чином сприяла євроінтеграційним прагненням України?
- наскільки ефективним виявилось впровадження та виконання заходів, передбачених Законом для досягнення енергетичної безпеки?
- наскільки ефективним є на сьогодні державне регулювання діяльності

суб'єктів ринку природного газу?

У процесі оцінки було використано існуючі методи здійснення аналізу практики застосування законодавства (post-legislative scrutiny, PLS), що були підготовлені Вестмінстерською фундацією за демократію, з урахуванням відповідної практики застосування вказаних методів парламентом Великої Британії.

З цією метою було розроблено анкети в Google- формах відповідно до категорій, які брали участь в опитуванні. Враховуючи, що Закон має широкий діапазон дії, респондентів було поділено на три групи, а саме:

- суб'єкти ринку природного газу, органи управління, регулювання та контролю;
- побутові споживачі;
- споживачі, що не є побутовими (далі — непобутові споживачі).

Опитування проводилося в період з 11 грудня 2023 року по 15 січня 2024 року.

РОЗДІЛ 1. УЗАГАЛЬНЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІДПОВІДЕЙ НА ЗАПИТ КОМІТЕТУ

Загалом участь в опитуванні взяв 431 респондент.

Враховуючи специфіку функціонування ринку природного газу та різний ступінь залучення до його роботи та ступінь користування послугами, які на ньому надаються, усі учасники опитування були поділені на три категорії:

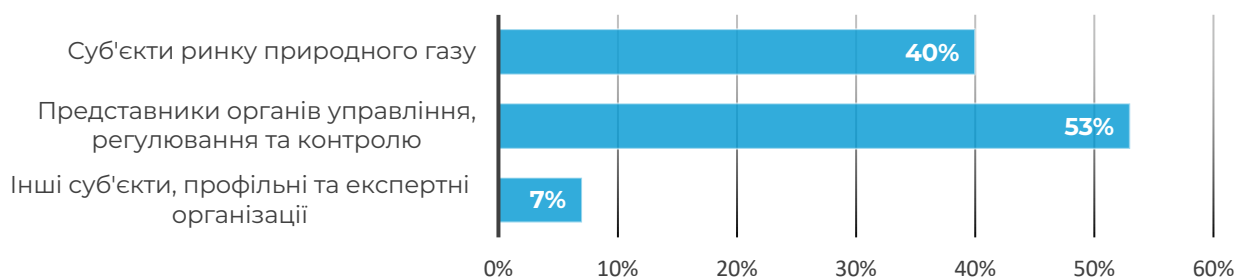
Категорія 1: суб'єкти ринку природного газу, органи управління, регулювання та контролю;

Категорія 2: непобутові споживачі;

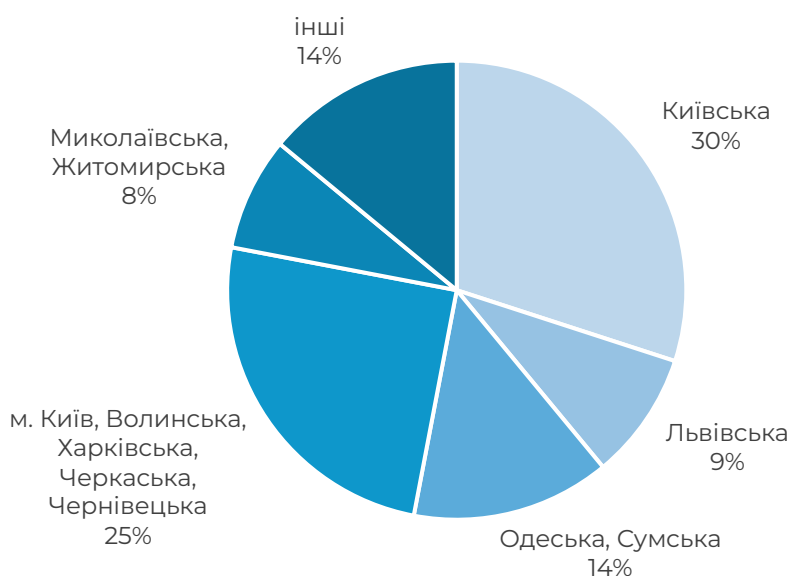
Категорія 3: побутові споживачі.

В опитуванні суб'єктів ринку природного газу, органів управління, регулювання та контролю взяло участь 55 учасників.

Серед них 22 суб'єкта ринку природного газу, 29 представників органів управління, регулювання і контролю, 4 представника інших суб'єктів, профільних та експертних організацій.

Опитування мало широке територіальне охоплення, в ньому взяли участь представники 15 областей України.

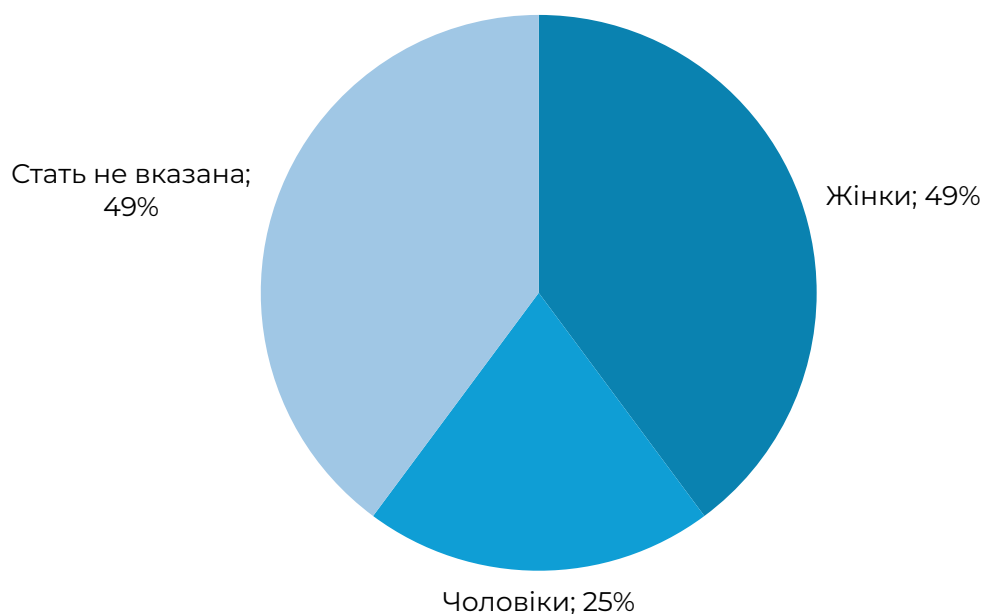

Найбільш активними виявились представники Київської області. На них припало більше 30 % опитуваних; 9 % представників Львівської області; по 7 % — з Одеської та Сумської областей, по 5 % — респонденти із міста Київ, Волинської, Харківської, Черкаської та Чернівецької областей; по 4 — представники Миколаївської та Житомирської областей.

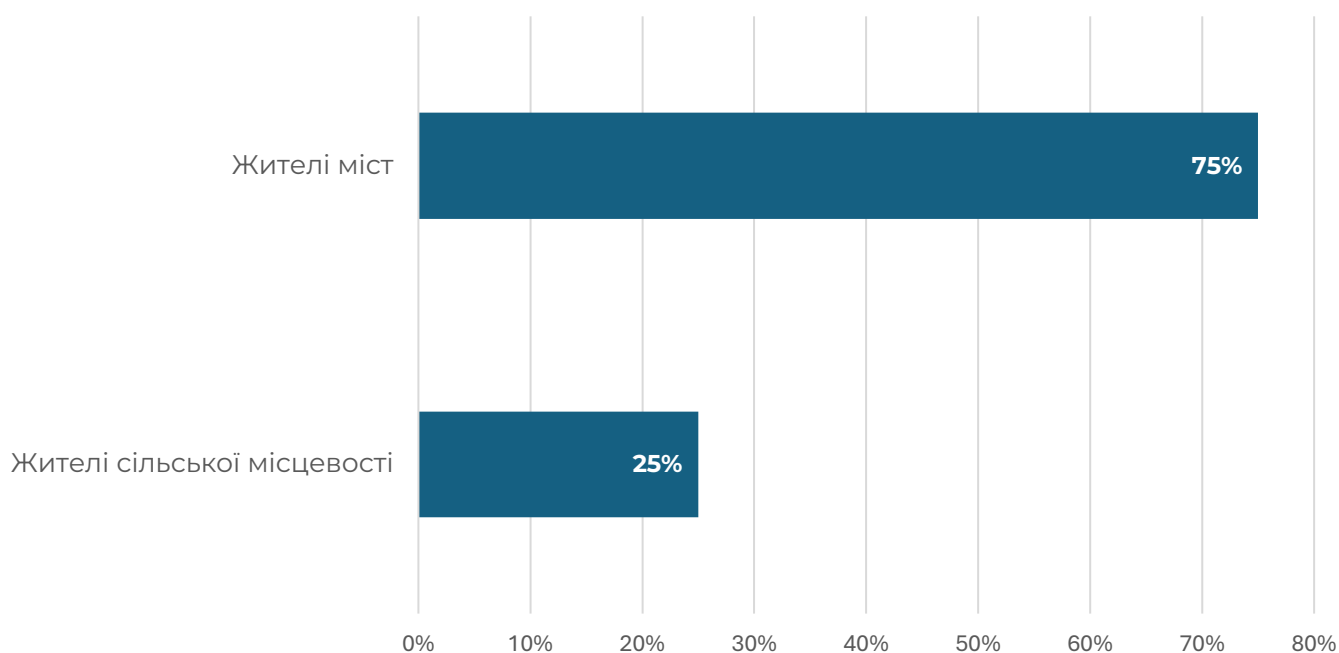
В опитуванні також взяли участь представники **107 побутових споживачів**, серед яких підприємства теплокомуненерго (далі — підприємства ТКЕ), органи місцевого самоврядування, ОСББ, підприємства великого, середнього і малого бізнесу, заклади освіти і охорони здоров'я, які є споживачами природного газу.

Крім того, в опитуванні взяли участь **267 побутових споживачів**.

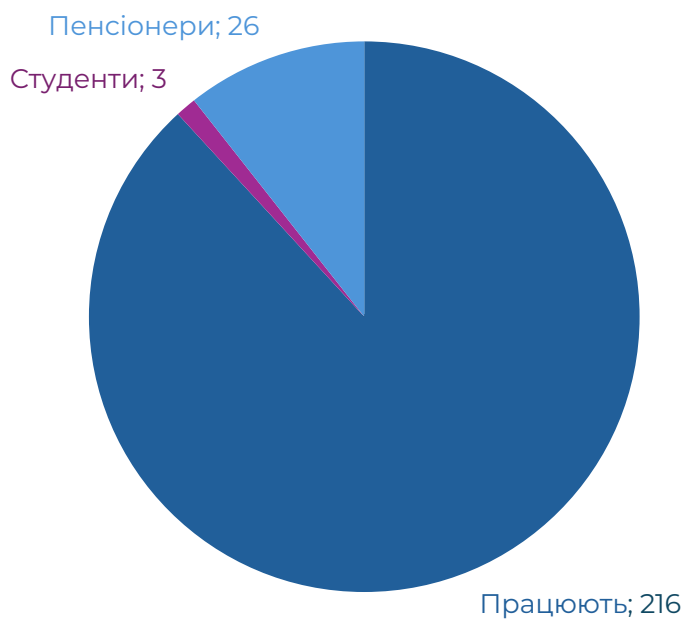
Серед опитованих 131 жінка, 66 чоловіків. Решта респондентів не вказали свою стать.

67 опитованих — жителі сільської місцевості, 200 — жителі міст.

Зайнятість

216 респондентів працюють, 3 — студенти та 26 — пенсіонери.

Перелік питань до респондентів був широким і охоплював майже увесь діапазон відносин, які регулюються Законом.

Загальна кількість отриманих відповідей становить **30170**.

Огляд отриманих відповідей зроблено згідно з окресленими категоріями та проаналізовано ті, які більшою мірою характеризують стан ефективності та реалізації Закону. Повний аналіз отриманих відповідей міститься у додатку до Звіту.

РОЗДІЛ 2. ВИОКРЕМЛЕННЯ ПРОБЛЕМ, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ

Загалом опитувані вважають, що на сьогодні для ефективного функціонування ринку природного газу не вистачає

Суб'єктам ринку природного газу, органам контролю і регулювання не вистачає:

- Посилення державного регулювання
- Конкуренції на ринку природного газу
- Розвитку газовидобувної галузі
- Розвитку сховищ газу
- Справедливого ціноутворення для усіх категорій споживачів
- Прозорості
- Розвитку біржової торгівлі природним газом
- Інструментів та методології для роботи на ринку газу підприємств ТКЕ
- Врегулювання питання компенсації різниці в тарифах підприємствам ТКЕ для погашення заборгованості за спожитий природний газ
- Вільного вибору постачальника та спрощення процедури переходу від одного постачальника до іншого
- Своєчасного інформування про зміну пільгової ціни на природний газ для планування бюджетними організаціями потреби у газовому паливі на бюджетний рік
- Доступності інформації для населення
- Відкриття гарячої лінії НКРЕКП для миттєвого реагування на порушення з боку постачальників природного газу
- Адресних субсидій замість існуючого механізму покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів на ринку (далі — ПСО)
- Синхронізації газової доби з календарною

Непобутовим споживачам не вистачає:

- Ефективної роботи Регулятора
- Кваліфікованого державного та місцевого самоврядування
- Конкуренції на ринку
- Демоніполізації
- Посилення відповідальності учасників ринку
- Скасування виробничо-технологічні втрати/витрати при невикористанні газу
- Ринкових цін
- Збільшення обсягів природного газу власного видобутку
- Вільного вибору постачальника
- Державної власності на газовидобувні компанії та газотранспортну систему Законодавчої бази контролю з боку держави за всіма сферами діяльності та процесами, що відбуваються на ринку природного газу
- Спрощеної процедури приєднання до ГРС

- Платіжної дисципліни
- Механізмів з врегулювання заборгованості комунальних підприємств за спожитий природний газ, враховуючи кризу неплатежів споживачів в умовах воєнного стану
- Прийняття законодавчих змін стосовно закупівлі природного газу ОСББ для власних потреб, забезпечення співвласників будинку теплом та гарячою водою на тих самих умовах, що і населення
- Можливості закупівлі природного газу напряму у газовидобувних підприємств
- Підвищення рівня захисту праву споживачів природного газу
- Доступності інформації про формування ціни та умови постачання, наявності чіткої та справедливої законодавчої бази
- Паритетних умов в договорах між підприємствами ТКЕ та постачальниками природного газу
- Відміни всіх ПСО

Побутовим споживачам не вистачає:

- Ефективного державного регулювання
- Політичної волі наведення ладу
- Приведення законодавства у відповідність до вимог законодавства ЄС
- Ефективної боротьби з корупцією
- Чесної конкуренції серед постачальників
- Демонізації
- Чесних професійних менеджерів, котрі б проводили державницьку господарську та економічну політику в сфері функціонування ринку природного газу
- Посилення відповідальності
- Збільшення власного видобутку газу
- Достатнього рівня обізнаності кінцевих (побутових) споживачів
- Зменшення вартості спожитого газу для населення і посиленого контролю оплати з штрафними санкціями у разі нерозрахунку за спожитий газ
- Вільного вибору постачальника
- Справедливої ціни на газ для побутових споживачів і дрібних підприємств
- Прозорих механізмів при визначенні вартості природного газу та послуг з його розподілу
- Залучення інвестицій, модернізації існуючих мереж, посилення захисту прав споживачів

Аналіз проблемних питань різних груп опитуваних дозволяє виокремити питання, які є загальними для усіх груп і, на думку Комітету, вказують на неефективність та неповну реалізацію окремих норм Закону і потребують вирішення.

Так, серед питань, щодо яких опитувані висловили окрему думку, можна зазначити такі:

Невикористання Регулятором та Міністерством енергетики України у повному обсязі повноважень, наданих Законом. Посилення державного регулювання. Посилення відповідальності.

Враховуючи дані опитування, можна дійти висновку, що Регулятору необхідно звернути увагу на:

- посилення контролю за діяльністю суб'єктів господарювання на ринку природного газу;
- посилення відповідальності за порушення ліцензіатами ринку правил поведінки на ринку природного газу;
- якість розгляду скарг.

А також необхідно переглянути політику контролю і нагляду з боку центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі.

Монополізація ринку природного газу. Необхідність забезпечення реальної конкуренції на ринку природного газу та скасування монополії АТ «НАК «Нафтогаз України».

Після впровадження газового ринку і розподілу функцій між його учасниками Група Нафтогаз й досі має ознаки такої, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку природного газу, що призводить/може призвести, зокрема, до спотворення ринкової конкуренції та порушення прав споживачів на вільний вибір постачальника ресурсу.

Зміна механізму покладання спеціальних обов'язків на ринку природного газу (ПСО) або його повне скасування. Перехід на адресну допомогу у вигляді субсидій на оплату житлово-комунальних послуг вразливим верствам споживачів.

У цьому питанні думки респондентів розійшлися. З одного боку це питання віднесено до критичного в загальному розумінні, а при відповіді на питання щодо відповідності умови виконання спеціальних обов'язків, покладених КМУ на суб'єктів ринку природного газу, до вимог Закону щодо створення ними найменших перешкод для розвитку ринку природного газу, більша частина респондентів — суб'єктів ринку природного газу, відповіла «ТАК».

Такий розподіл відповідей дає позитивний сигнал, оскільки саме суб'єкти ринку природного газу несуть тягар виконання спеціальних обов'язків, фінансове навантаження та відповідальність за їх якісне виконання.

Врегулювання питання компенсації державою різниці в тарифах підприємствам ТКЕ для погашення заборгованості за спожитий природний газ. Паритетність умов договорів між підприємствами ТКЕ та постачальниками природного газу.

За різними джерелами інформації, очікується, що у 2024 році заборгованість держави перед підприємствами ТКЕ з компенсації різниці в тарифах перевищить 54 млрд грн.

Вирішення цього питання можливе винятково на законодавчому рівні, зокрема, шляхом ухвалення закону щодо виділення з держбюджету субвенцій, які

відкрили б шлях до зменшення боргів. При цьому сума субвенції має залежати не від обсягів боргу за газ, а саме від різниці між фактичними нарахуваннями за діючими тарифами та фактичними витратами підприємств ТКЕ, понесеними на виробництво теплової енергії та надання послуг.

Справедливе ціноутворення для усіх категорій споживачів. Прозорість закупівель. Прозорий механізм при визначенні вартості природного газу.

Відсутність об'єктивного цінового індикативу на природний газ призводить до збільшення маніпуляцій на ринку природного газу, невиконання та розірвання укладених договорів купівлі-продажу, збільшення судових та кримінальних справ.

Переважна більшість опитуваних респондентів вважає, що норми Закону, в частині справедливого ціноутворення, на сьогодні не достатньо ефективні.

Створення прозорого ринку природного газу шляхом доступу до нього широкого кола учасників та формування ціни під впливом попиту та пропозиції; а також торгівля на такому ринку продуктом, який буде доступним для будь-якого продавця та покупця. Як наслідок, мінімізуються бар'єри для входження в ринок природного газу, що сприятиме в цілому покращенню ситуації з визначенням об'єктивної ринкової ціни на природний газ.

Запровадження публічної торгівлі через торгові платформи товарних бірж, які відповідають вимогам кодексу газотранспортної системи, та здійснення торгівлі із застосуванням правил, які унеможливають вчинення маніпуляцій при торгівлі природним газом, сприятиме прозорості закупівель.

100 % державна власність.

На думку більшості респондентів, передача газовидобувних об'єктів, газотранспортних та газорозподільних мереж та газосховища в державну власність та її збереження має/матиме позитивний ефект для економіки країни в цілому.

Така позиція, на нашу думку, пов'язана насамперед з не досить вдалою оптимізацією структури власності оператора Єдиної газотранспортної системи України та взагалі з анбандлінгом на ринку природного газу.

Питання, пов'язані із поведженням і з інсайдерською інформацією.

Це досить нові норми Закону, які з'явились у липні 2023 року у зв'язку із ухваленням Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання зловживанням на оптових енергетичних ринках», який у свою чергу був прийнятий на виконання вимоги щодо імплементації Регламенту (ЄС) №1227/2011 від 25 жовтня 2011 року з доброчесності та прозорості оптового енергетичного ринку.

Проте розподіл голосів свідчить про необхідність в додатковому вивченні питань, пов'язаних із поведженням з інсайдерською інформацією та запобіганням зловживанню під час продажу природного газу.

ВИСНОВКИ

Таким чином, враховуючи мету проведеного дослідження, можна зробити такі висновки:

- запроваджена свого часу реформа ринку природного газу на сьогодні не в повній мірі досягла мети щодо забезпечення ефективного функціонування ринку природного газу, фінансової стабільності на ринку природного газу, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, та сприяла євроінтеграційним прагненням України;
- заходи, впроваджені для досягнення енергетичної безпеки, є достатньо ефективними. Разом з цим, зважаючи на постійне політичне маніпулювання Росії своїми енергетичними ресурсами, Україні для посилення власної енергетичної безпеки вкрай важливо диверсифікувати енергоресурси та зменшити імпортозалежність. Саме тому Україна продовжує втілювати політику, спрямовану на диверсифікацію поставок енергоресурсів: ми продовжуємо купувати природний газ для власних потреб тільки в Європі та водночас впроваджуємо заходи для інтеграції національної енергомережі до європейських мереж операторів систем передачі електроенергії та газу. Крім того, головним акцентом для забезпечення енергетичної безпеки залишається збільшення власного видобутку природного газу та розширення власних сховищ газу;
- державне регулювання діяльності суб'єктів ринку природного газу на сьогодні є на достатньому рівні. Разом з цим, потребує посилення контроль та нагляд за діяльністю учасників ринку природного газу, посилення відповідальності учасників ринку за порушення вимог законодавства, яке регулює діяльність на ринку природного газу та забезпечення більш якісного захисту прав споживачів природного газу.

27 червня 2024 року за підтримки Програми USAID «РАДА: наступне покоління» та Westminster Foundation for Democracy у Комітеті з питань енергетики та житлово-комунальних послуг відбулись слухання на тему: «Правозастосовча практика Закону України «Про ринок природного газу». Чи досягнуті цілі Закону», на яких були презентовані узагальнені результати дослідження оцінки ефективності застосування положень Закону, а також доведений до відома членів Комітету проект Рекомендацій за результатами проведеного дослідження.

За результатами обговорення питань стосовно досягнення цілей Закону, ефективності державного управління та регулювання на ринку природного газу, взаємовідносин між учасниками ринку природного газу, демонополізації та сприяння розвитку конкуренції, посилення захисту прав споживачів газу тощо, учасники Комітетських слухань виокремили основні проблеми та недоліки, що виникли в процесі реалізації учасниками ринку положень Закону України, а також запропонували основні напрямки та шляхи їх вирішення для стабільної роботи ринку природного газу у воєнний час, а також оперативного відновлення та стрімкого розвитку після його завершення.

Серед основних питань, які необхідно вирішити для покращення функціонування ринку природного газу, учасники Комітетських слухань визначили наступні:

- взаєморозрахунки між учасниками ринку та наявність заборгованості суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність на ринку;
- монополізація ринку природного газу;
- відсутність чітких механізмів ціноутворення на природний газ для різних категорій споживачів;
- рівності доступу до ресурсу вітчизняного видобутку для всіх суб'єктів ринку природного газу та збільшення обсягів природного газу власного видобутку;
- посилення державного регулювання на ринку природного газу;
- посилення захисту прав споживачів природного газу.

З метою вирішення вищезазначених проблем функціонування ринку природного газу в Україні, а також для досягнення цілей, передбачених Законом України «Про ринок природного газу» було прийнято рішення **рекомендувати**:

1. Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг:

1.1. розглянути проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання кредиторської заборгованості підприємств тепло-, водопостачання та водовідведення (реєстр. №11273 від 20.05.2024), а також альтернативний йому законопроект про внесення змін до деяких законів України з метою фінансової стабілізації сфери теплопостачання та окремих сегментів ринку природного газу (реєстр. №11273-1 від 05.06.2024), розроблених з метою врегулювання кредиторської заборгованості підприємств теплопостачання, підприємств централізованого водопостачання та водовідведення за спожитий природний газ.

Термін виконання: до 31 грудня 2024 року.

2. Кабінету Міністрів України:

2.1. вжити заходів щодо забезпечення ліквідності ринку природного газу, направлених на формування прозорої, об'єктивної та справедливої ціни на природний газ;

2.2. вжити заходів із перегляду обсягів та умов виконання спеціальних обов'язків, покладених на суб'єктів ринку природного газу, з урахуванням вимог Закону щодо їх необхідності та пропорційності меті задоволення правомірного загальносуспільного інтересу та того, що вони мають створювати найменші перешкоди для розвитку ринку природного газу;

2.3. опрацювати питання щодо розширення повноважень Міністерства енергетики України у сфері безпеки газопостачання, з метою посилення контролю і впливу держави за додержанням учасниками ринку природного газу вимог відповідних нормативно-правових актів;

2.4. доручити профільним міністерствам вжити заходів для проведення аудиту підприємств теплокомуненерго з метою визначення обсягів заборгованості, в тому числі обсягів заборгованості з різниці в тарифах, та фінансового стану таких підприємств.

Термін виконання: до 31 грудня 2024 року.

3. Міністерству енергетики України:

3.1. посилити моніторинг безпеки постачання природного газу, зокрема, в частині, стану впровадження заходів з безпеки постачання природного газу, балансу попиту та пропозиції природного газу в Україні, стану ресурсного забезпечення ринку природного газу (вжиття заходів із забезпечення ліквідності ринку природного газу).

Термін виконання: до 31 грудня 2024 року.

4. Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг:

4.1. сприяти подальшому становленню конкурентоспроможного єдиного ринку природного газу в рамках Енергетичного Співтовариства, з урахуванням інтересів безпеки постачання природного газу; ефективному відкриттю ринку природного газу для всіх споживачів та постачальників, оптових покупців і оптових продавців Енергетичного Співтовариства. Також забезпечити належні умови для ефективного та надійного функціонування газотранспортних, газорозподільних систем і газосховищ з огляду на довгострокові цілі їх розвитку;

4.2. звернути увагу на неналежний рівень розвитку конкуренції на ринку природного газу та монопольне становище окремих учасників ринку;

4.3. сприяти досягненню високого рівня виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів на ринку природного газу, захисту вразливих споживачів та налагодженню процесу обміну даними, необхідному для реалізації споживачами права на зміну постачальника;

4.4. звернути увагу на вимоги Закону в частині того, що ціни на ринку природного газу, що регулюються державою (зокрема тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги

установки LNG, а також інші платежі, пов'язані з доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установок LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи), повинні бути:

- 1) недискримінаційними;
- 2) прозорими;
- 3) встановленими з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи, виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу, та з урахуванням належного рівня рентабельності;

4.5. посилити контроль за діяльністю учасників ринку природного газу зі сторони Регулятора, виконання своїх функцій та повноважень здійснювати з дотриманням принципів відкритості і прозорості, гласності процесу державного регулювання, а також не допускати дискримінації учасників під час проведення нормотворчого процесу;

4.6. здійснити заходи з постійного, системного, доступного, повного та об'єктивного інформування споживачів природного газу щодо їх прав і обов'язків, змін в законодавстві, що регулюють відносини на ринку, доцільність та ефективність їх прийняття, з визначенням прогнозу впливу таких змін на ситуацію на ринку в цілому та на безпосередньо на споживачів;

4.7. вжити заходи для інформування споживачів природного газу стосовно проблемних питань на ринку з зазначенням можливих шляхів їх вирішення.

Термін виконання: протягом дії воєнного стану та 6 місяців після його завершення.

5. Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України

5.1. опрацювати питання щодо доцільності зміни у підходах при встановленні тарифів на послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води;

5.2. опрацювати питання щодо доцільності зміни механізмів розрахунків тарифів на послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води.

Термін виконання: до 20 жовтня 2024 року.

6. Антимонопольному комітету України

6.1. у рамках та на виконання Закону України «Про Антимонопольний комітет України», з метою визначення стану конкурентного середовища на ринку природного газу, виявлення наявних проблем, що перешкоджають розвитку конкуренції та вдосконалення ефективності його функціонування, провести дослідження ринку природного газу, визначити межі товарного ринку, а також становище, в тому числі монопольне (домінуюче), суб'єктів господарювання на цьому ринку та прийняти відповідне рішення (розпорядження);

6.2. повідомити Комітет Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг про результати проведеного дослідження.

Термін виконання: до 31 грудня 2024 року.

Рекомендації Комітетських слухань на тему: «Правозастосовча практика Закону України «Про ринок природного газу»: Чи досягнуті цілі Закону?» оприлюднені на сайті Верховної Ради України за посиланням: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/251984.html

ДОДАТОК ДО ЗВІТУ КОМІТЕТУ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ В РАМКАХ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ЩОДО АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО РИНОК ПРИРОДНОГО ГАЗУ».

1.1. Загалом участь в опитуванні взяли 431 респондент.

Враховуючи специфіку функціонування ринку природного газу та різний ступінь залучення до його роботи та ступінь користування послугами, які на ньому надаються, усі учасники опитування були поділені на три категорії:

- суб'єкти ринку природного газу, органи управління, регулювання та контролю;
- непобутові споживачі;
- побутові споживачі.

2.1. Огляд отриманих відповідей від суб'єктів ринку природного газу, органів управління, регулювання та контролю.

В опитуванні взяли участь 55 респондентів.

2.1.1. На питання щодо дотримання на ринку природного газу принципів, визначених статтею 3 Закону України «Про ринок природного газу», а саме:

1. Захист прав споживачів;
2. Рівність суб'єктів ринку природного газу;
3. Вільний вибір постачальника;
4. Невтручання держави у функціонування ринку природного газу, крім випадків, коли це необхідно для усунення вад ринку або забезпечення інших загальносуспільних інтересів, за умови що таке втручання здійснюється у мінімально достатній спосіб;
5. Забезпечення рівних прав на доступ до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ;
6. Недопущення та усунення обмежень конкуренції, спричинених діями суб'єктів ринку природного газу;
7. Дотримання встановлених технічних норм та норм безпеки;
8. Захист довкілля та енергоефективність;
9. Відповідальності суб'єктів ринку природного газу за порушення правил діяльності на ринку природного газу та умов договорів.

Так — **73 %**

Ні — **4 %**

Частково — **23 %**

Серед принципів, яких не дотримано, опитувані зазначили:

- вільний вибір постачальника;
- рівність суб'єктів ринку природного газу;
- недопущення та усунення обмежень конкуренції, спричинених діями суб'єктів ринку природного газу;
- відповідальність суб'єктів ринку природного газу за порушення правил діяльності на ринку природного газу та умов договорів.

2.1.2. На питання, на скільки досягнуто:

1. Інтеграція до Європейського ринку природного газу;
2. Безпечне функціонування газової інфраструктури;
3. Недискримінаційний доступ до газотранспортних та газорозподільних мереж та умови приєднання до них;
4. Дотримання економічної вигоди від ефективного функціонування ринку природного газу та конкуренції;
5. Виконання ПСО для забезпечення загальносупільних інтересів; 6) ефективно державне регулювання на ринку природного газу.

Досягнуто — 64 %

Не досягнуто — 14 %

Досягнуто частково — 22 %

- серед цілей, яких не досягнуто, респонденти зазначили:
- інтеграція до Європейського ринку природного газу;
- недискримінаційний доступ до газотранспортних та газорозподільних мереж та умови приєднання до них;
- дотримання економічної вигоди від ефективного функціонування ринку природного газу та конкуренції;
- ефективно державне регулювання на ринку природного газу.

2.1.3. На питання, чи вважаєте Ви достатніми повноваження державних органів на ринку природного газу, відповіді розділились таким чином:

Так — **70 %**

Ні — **30 %**

2.1.4. Яким, на Вашу думку, є державне регулювання на ринку природного газу?

Задовільним — **80 %**

Незадовільним — **20 %**

2.1.5. Чи виконується План заходів, передбачений національним планом дій під час кризової ситуації?

Виконується — **60 %**

Не виконується — **10 %**

Не ознайомлені із Планом — **30 %**

2.1.6. Чи використовуєте Ви інформацію, яка зазначається у звіті про результати моніторингу безпеки постачання природного газу?

Так — **50 %**

Ні — **30 %**

Інформація не цікава — **20 %**

2.1.7. Чи вважаєте Ви належним контроль за

1. Безпечним використанням природного газу в побуті;
2. Технічною експлуатацією та технічним станом газових мереж;
3. Димовими вентиляційними каналами?

Належний — **60 %**

Не належний — **40 %**

2.1.8. Чи передбачені на сьогодні Законом України «Про ринок природного газу» усі можливі механізми регулювання відносин, пов'язаних із видобутком, транспортуванням, розподілом, купівлею-продажем та постачанням природного газу?

Так — **58 %**

Ні — **42 %**

2.1.9. Чи відповідає діюча система ПСО критеріям, встановленим Законом України «Про ринок природного газу»?

Так — **87 %**

Ні — **13 %**

2.1.10. Чи відповідають умови виконання спеціальних обов'язків, покладених КМУ на суб'єктів ринку природного газу, вимогам Закону України «Про ринок природного газу» щодо створення ними найменших перешкод для розвитку ринку природного газу?

Так — **72 %**

Ні — **5 %**

2.1.11. Щодо ціни, за якою має здійснюватися постачання природного газу побутовому споживачу, вважають:

Регульованою — **80 %**

Ринковою — **20 %**

2.1.12. Щодо рівня справедливої ціни на природний газ, то голоси розподілилися таким чином:

від 2000 до 5000 грн за 1000 куб м — **25 %**

від 5000 до 10000 грн за 1000 куб м — **7 %**

вище 10 000 грн за 1000 куб м — **6 %**

ринкова — **7 %**

регульована — **3 %**

диференційована за класами споживачів — **6 %**

за ціною прозорого конкурентного ринку — **2 %**

2.1.13. Виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу та з урахуванням належного рівня рентабельності, чи виконуються вимоги Закону в частині державного регулювання, формування та реалізації державної політики на ринку природного газу щодо встановлення цін на природний газ недискримінаційним та прозорим способом?

Так — **60 %**

Ні — **40 %**

2.1.14. Відповідно до Закону України «Про ринок природного газу», постачальник «останньої надії» постачає природний газ споживачу протягом строку, який не може перевищувати 60 діб, та після його закінчення зобов'язаний припинити постачання природного газу споживачу. Чи дотримуються на практиці ці законодавчі норми?

85 % респондентів надали відповідь «так».

2.1.15. Чи виконується на практиці вимога Закону України «Про ринок природного газу», згідно з якою держава заохочує впровадження новітніх систем, у тому числі апаратних засобів, обліку природного газу, зокрема тих, що забезпечують можливість споживача активно управляти власним споживанням?

Виконується частково — **54 %**

Не виконується — **12 %**

2.1.16. Чи є слушною вимога Закону України «Про ринок природного газу» де визначено, що газосховища та газотранспортна система мають перебувати у державній власності?

Так — **93 %**

2.1.17. Чи вважаєте Ви, що оператором газосховищ та оператором газотранспортної системи, що перебувають у державній власності, можуть бути виключно суб'єкти господарювання державної форми власності?

Так — **90 %**

2.1.18. Щодо впливу права власності держави на ГРС на роботу оператора ГРС, то респонденти вважають його:

Позитивним — **60 %**

Негативним — **10 %**

Не впливає на роботу оператора ГРМ — **30 %**

2.1.19. Щодо виконання вимог про відокремлення і незалежність оператора газосховища, передбачені Законом:

Виконані — **38 %**

Виконані частково — **56 %**

2.1.20. Чи забезпечує оператор ГРС підтримання ГРС в належному стані?

Так — **60 %**

Частково — **40 %**

2.1.21. Чи достатньо оператору ГРС фінансових, матеріально-технічних та людських ресурсів для здійснення своєї діяльності?

Так — **40 %** учасників опитування вважають, що достатньо

Ні — **10 %**

Не володіють такою інформацією — **50 %**

2.1.22. Чи є корисною інформація щодо планів розвитку ГРС на наступні 10 років?

Так — **70 %**

Ні — **30 %**

2.1.23. Чи відомо Вам, що таке виробничо-технологічні витрати природного газу?

Так — **75 %**

Ні — **25 %**

2.1.24. Чи користуєтесь Ви інформацією про тарифи та умови надання послуг оператором ГРС (включаючи технічні умови для отримання доступу та приєднання до газорозподільної системи), яку оператор ГРС розміщує на своєму веб-сайті? Так — **90 %**

2.1.25. Чи задоволені Ви роботою операторів ГРС?

Так — **55 %**

Ні — **45 %**

2.1.26. Чи вважаєте Ви спосіб, у якій оператор газосховища придбає енергоресурси, необхідні для здійснення його господарської діяльності, недискримінаційним та прозорим?

Так — **55 %**

Ні — **5 %**

Частково — **40 %**

2.1.27. Чи вважаєте Ви режим доступу, що застосовується оператором газосховищ до кожного газосховища, прозорим і недискримінаційним?

Так — **45 %**

Ні — **50 %**

2.1.28. Чи забезпечує, на Ваш погляд, оператор газосховища додержання принципу недискримінації під час укладення договорів зберігання (закачування, відбору) із замовниками?

Так — **50 %**

Ні — **5 %**

Частково — **45 %**

2.1.29. Чи вважаєте Ви, що послуги, які пропонуються оператором газосховища, відповідають потребам ринку?

Так — **45 %**

Ні — **10 %**

Частково — **45 %**

2.1.30. Чи задовольняє кодекс газосховища, розроблений оператором газосховищ, усі вимоги суб'єктів ринку природного газу?

Так — **40 %**

Ні — **50 %**

2.1.31. План розвитку газосховища на наступні 10 років враховує усі потреби ринку природного газу та інтереси безпеки постачання природного газу:

Так — **50 %**

Частково — **45 %**

2.1.32. Чи створені на сьогодні правилами розподілу потужностей газосховища економічні стимули для ефективного використання технічної потужності газосховища та розвитку нової інфраструктури?

Так — **38 %**

Ні — **14 %**

Частково — **48 %**

2.1.33. Інформацією, яку оператор газосховищ зобов'язаний публікувати на своєму офіційному веб-сайті, відповідно до Закону України «Про ринок природного газу», користується 65 % усіх опитуваних.

2.1.34. У публічних консультаціях щодо плану розвитку газосховища, які мають відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» проводитися Регулятором, брало участь 30 % опитуваних.

2.1.35. Чи забезпечено, на Вашу думку, рівність прав суб'єктів ринку природного газу на отримання доступу до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ?

Так — **30 %**

Ні — **12 %**

Частково — **58 %**

2.1.36. Чи відомі Вам випадки, коли на звернення суб'єктів ринку природного газу оператор ГТС необґрунтовано відмовляв їм у доступі до газотранспортної системи?

Так — **13 %**

Ні — **87 %**

2.1.37. Чи дотримується (виконується) затверджена Регулятором Методологія визначення тарифів на послуги транспортування природного газу в частині прозорості та публічності щодо структури необхідного доходу оператора ГТСУ?

Так — **51 %**

Ні — **15 %**

Частково — **34 %**

2.1.38. Чи були дотримані при сертифікації оператора ГТС усі вимоги, передбачені Законом України «Про ринок природного газу»?

Так — **38 %**

Ні — **7 %**

Частково — **34 %**

2.1.39. На питання про

1. Дотримання норм Закону України «Про ринок природного газу», відповідно до яких процедура приєднання до мереж оператора ГТС має бути прозорою, забезпечувати ефективне та недискримінаційне приєднання до газотранспортної системи;

2. Виконання вимоги Закону України «Про ринок природного газу» щодо обов'язку оператора ГТС здійснювати балансування та функції оперативно-диспетчерського управління газотранспортною системою в економний, прозорий та недискримінаційний спосіб;
3. Дотримання оператором ГТС вимог Закону України «Про ринок природного газу» щодо необхідності придбавати енергоресурси, необхідні для здійснення своєї господарської діяльності, у недискримінаційний і прозорий спосіб та на ринкових умовах,

відповіді розподілилися таким чином:

Так — **60 %**

Частково — **35 %**

Ні — **5 %**

2.1.40. Чи відомі Вам факти не дотримання вимог Закону України «Про ринок природного газу» щодо відокремлення і незалежності оператора ГТС в частині заборони іншій юридичній особі користуватися будь-яким «правом» щодо оператора газотранспортної системи?

Ні — **95 %**

2.1.41. Чи відповідає вимогам Закону України «Про ринок природного газу» про відокремлення і незалежність оператора ГТС, укладання договору продажу частки ТОВ ОГТСУ та угоди про відшкодування необхідного доходу при передачі АТ «НАК «Нафтогаз України» значної частини доходів оператора ГТС протягом наступних 15 років після анбандлінгу?

Так — **67 %**

Ні — **33 %**

2.1.42. На питання, чи забезпечить затверджений план розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років відповідність газотранспортної системи потребам ринку природного газу та інтересам безпеки постачання природного газу, то:

Так — **67 %**

Ні — **37 %**

2.1.43. На питання, чи дотримується вимога Закону України «Про ринок природного газу», відповідно до якої оператор ГТС розробляє кодекс газотранспортної системи за результатами консультацій із суб'єктами ринку природного газу?

Так — **80 %**

Ні — **20 %**

2.1.44. Чи дотримується оператор ГТС основних принципів балансування щодо їх справедливості, недискримінаційності, прозорості та об'єктивності?

Так — **76 %**

Ні — **24 %**

2.1.45. Чи дотримується оператор ГТС вимоги Закону України «Про ринок природного газу» щодо публікації даних про плановані обсяги транспортування природного газу в повному обсязі?

Так — **55 %**

Ні — **13 %**

Частково — **32 %**

2.1.46. Так, при відповіді на питання про

1. Ефективність обмежень щодо поводження з інсайдерською інформацією на ринку природного газу;
2. Повноту окреслення видів інформації, що вважаються інсайдерськими ;
3. Достатність переліку заборон особам, які володіють інсайдерською інформацією;
4. Повноту переліку осіб, на яких поширюються обмеження щодо поводження з інсайдерською інформацією,

респонденти відповіли:

Так — **48 %**

Ні — **52 %**

2.1.47. Чи забезпечують визначені Регулятором вимоги щодо оприлюднення (розкриття) інсайдерської інформації ефективно і своєчасне поширення такої інформації учасниками оптового енергетичного ринку?

Так — **45 %**

Ні — **15 %**

Частково — **40 %**

2.1.48. Чи повноцінно функціонує платформа інсайдерської інформації для розкриття інсайдерської інформації про ринок природного газу?

Так — **25 %**

Ні — **10 %**

Не володію такою інформацією — **65 %**

2.1.49. Чи в повній мірі законодавчо визначені та унеможливлені маніпулювання чи спроби маніпулювання на ринку природного газу?

Так — **30 %**

Ні — **25 %**

Частково — **45 %**

2.1.50. Чи достатньо врегульоване питання запобігання зловживанням під час продажу природного газу на організованих товарних ринках, респонденти відповіли:

Так — **30 %**

Ні — **25 %**

Частково — **45 %**

2.1.51. Оцініть рівень забезпечення Регулятором розгляду скарг на дії суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів) і вирішення спорів між суб'єктами ринку природного газу:

Високий — **20 %**

Середній — **55 %**

Низький — **25 %**

2.1.52. Разом з цим оскаржували в суді рішення Регулятора, прийняті в порядку розгляду скарг та вирішення спорів:

Більше 3 разів — **5 %**

Менше 3 разів — **10 %**

Не оскаржували — **85 %**

2.1.53. Законодавчо визначений перелік правопорушень на ринку природного газу вважають:

Достатнім — **60 %**

Не достатнім — **40 %**

2.1.54. Встановлений розмір штрафів, який покладається на суб'єктів ринку природного газу у разі скоєння правопорушення є:

Високим — **20 %**

Достатнім — **70 %**

Низьким — **10 %**

2.1.55. Чи доводилося вам оскаржувати у судовому порядку рішення про накладення санкцій Регулятором?

Так — **5 %**

Ні — **95 %**

2.1.56. Щодо формування на ринку природного газу державної політики з нагляду (контролю), з боку центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, то вона:

Сформована повністю — **25 %**

Сформована частково — **75 %**

2.1.57. Чи виникають у вас проблеми із складанням відповідної звітності на ринку природного газу, передбаченої законом?

Так — **18 %**

Ні — **72 %**

Що має бути змінено у вимогах звітності, респонденти не вказали.

Загалом опитувані суб'єкти ринку природного газу, органи контролю і регулювання вважають, що на сьогодні для ефективного функціонування ринку природного газу не вистачає:

1. Посилення державного регулювання;
2. Розвитку газовидобувної галузі на території України;
3. Конкуренції на ринку природного газу;
4. Наявності достатніх (додаткових) сховищ газу;
5. Справедливого ціноутворення для усіх категорій споживачів;
6. Прозорості. Закупівлі природного газу у видобувачів мають проходити у прозорий спосіб на товарних біржах;
7. Розвитку біржової торгівлі природним газом;
8. Інструментів та методології для роботи на ринку газу для підприємств ТКЕ;
9. Врегулювання питання компенсації державою різниці в тарифах підприємствам ТКЕ для погашення заборгованості за спожитий природний газ;
10. Своєчасного інформування про пільгову ціну на природний газ для планування бюджетними організаціями потреби у газовому паливі на бюджетний рік;
11. Вільного вибору постачальника та спрощення процедури переходу від одного постачальника до іншого;
12. Доступності до інформації для населення;
13. Відкриття гарячої лінії НКРЕКП для миттєвого реагування на порушення з боку постачальників природного газу;
14. Адресних субсидій замість існуючого ПСО;
15. Синхронізації газової доби з календарною.

2.2. Огляд отриманих відповідей від непобутових споживачів.

В опитуванні взяли участь представники 107 непобутових споживачів.

2.2.1. Чи вважаєте Ви, що на ринку природного газу дотримано основні ринкові принципи ? А саме:

1. Захист прав споживачів;
2. Рівність суб'єктів ринку природного газу;
3. Вільний вибір постачальника;
4. Невтручання держави у функціонування ринку природного газу, крім випадків, коли це необхідно для усунення вад ринку або забезпечення інших загальносуспільних інтересів, за умови, що таке втручання здійснюється у мінімально достатній спосіб;
5. Забезпечення рівних прав на доступ до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ;
6. Недопущення та усунення обмежень конкуренції, спричинених діями суб'єктів ринку природного газу;
7. Дотримання встановлених технічних норм та норм безпеки;
8. Захист довкілля та енергоефективність;
9. Відповідальність суб'єктів ринку природного газу за порушення правил діяльності на ринку природного газу та умов договорів.

Дотримано — **59 %**

Ні — **15 %**

Частково — **26 %**

Яких саме принципів не дотримано?

- вільного вибору постачальника;
- рівності суб'єктів ринку природного газу;
- недопущення та усунення обмежень конкуренції, спричинених діями суб'єктів ринку природного газу;
- відповідальності суб'єктів ринку природного газу за порушення правил діяльності на ринку природного газу та умов договорів.

2.2.2. Наскільки, на Вашу думку, досягнуто:

1. Інтеграції до Європейського ринку природного газу;
2. Безпечного функціонування газової інфраструктури;
3. Недискримінаційного доступу до газотранспортних та газорозподільних мереж та умов приєднання до них;
4. Дотримання економічних вигод від ефективного функціонування ринку природного газу та конкуренції;
5. Виконання ПСО для забезпечення загальносупільних інтересів; 6) ефективного державного регулювання на ринку природного газу?

Так — **60 %**

Ні — **13 %**

Частково — **27 %**

Яких саме принципів не дотримано?

- інтеграції до Європейського ринку природного газу;
- недискримінаційного доступу до газотранспортних та газорозподільних мереж та умов приєднання до них;
- виконання ПСО для забезпечення загальносупільних інтересів;
- економічної вигоди від ефективного функціонування ринку природного газу та конкуренції;
- ефективного державного регулювання на ринку природного газу.

2.2.3. Чи вважаєте Ви достатніми повноваження державних органів на ринку природного газу?

Так — **22 %**

Ні — **78 %**

2.2.4. Яким, на Вашу думку, є державне регулювання на ринку природного газу?

Достатнім — **70 %**

Не достатнім — **30 %**

2.2.5. Чи вважаєте Ви достатнім виконання плану заходів, передбачених національним планом дій під час кризової ситуації?

Так — **40 %**

Ні — **8 %**

Не ознайомлені — **52 %**

2.2.6. Чи використовуєте Ви інформацію, яка зазначається у звіті про результати моніторингу безпеки постачання природного газу?

Так — **26 %**

Ні — **60 %**

Не цікаво — **14 %**

2.2.7. Чи вважаєте Ви, що належним чином контролюється:

- безпечне використання природного газу в побуті;
- технічна експлуатація та технічний стан газових мереж;
- димові вентиляційні канали?

Так — **70 %**

Ні — **30 %**

2.2.8. Чи відповідає діюча система ПСО критеріям, встановленим Законом України «Про ринок природного газу»?

Так — **80 %**

Ні — **20 %**

2.2.9. Чи задоволені Ви умовами постачання природного газу?

Так — **80 %**

Ні — **20 %**

2.2.10. Що в умовах постачання природного газу, на Вашу думку, доцільно змінити?

1. У договорах на постачання природного газу не застосовувати планові обсяги по трирічному споживанню, а відпускати газ по регульованій ціні, відповідно до фактичного споживання по категоріям (населення, бюджет та інші споживачі);
2. У разі відсутності споживання газу скасувати оплату за розподіл природного газу;
3. Скасувати втручання в господарську діяльність підприємств ТКЕ, та припинити забирати кошти на користь НАК «Нафтогаз» за наявної невідшкодованій різниці в тарифах;
4. При складанні договору ПСО споживачу вільно обирати кількість замовленого обсягу споживання природного газу та коригувати обсяг на подальший розрахунковий період, відповідно до потреби з виробництва теплової енергії за обсягом I та II;
5. Впровадити більш лояльні умови оплати (розстрочки платежів);
6. Додаткові стимули для збільшення кількості учасників ринку;
7. Доповнити гарантією споживача на споживання природного газу в опалювальний період (виключаючи можливість обмеження або припинення газопостачання);
8. Збільшити кількість постачальників;
9. Збільшити обсяги I та III газу для підприємств ТКЕ;
10. Зменшити тариф на постачання природного газу;
11. Зменшити штрафи за добовий небаланс, методологію розрахунку величини річної замовленої потужності споживача;
12. Змінити правила нарахування місячних лімітів;

13. Зняти плату за транспортування;
14. Надати ОСББ статус побутового споживача, прибрати зайві зобов'язання як необхідність підписання угод договірною списання чи банківської гарантії, необхідність щомісячно підписувати додаткові угоди та доводити свій статус;
15. Обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання та перевірку димовентиляційних каналів покласти на виконавців послуги з газопостачання;
16. Скасування угоди договірною списання з ОСББ;
17. Рішення про подовження/скасування дії ПСО доводити до відома не менше ніж за 30 днів;
18. Зменшити монополію Нафтогазу.

2.2.11. За якою ціною, на Вашу думку, має здійснюватися постачання природного газу побутовим споживачам?

Ринковою — **17 %**

Регульованою — **83 %**

2.2.12. Яку ціну на природний газ Ви вважаєте справедливою?

До 5000 грн за 1000 куб м — **12 %**

Від 5000 до 10000 грн за 1000 куб м — **28 %**

Вище 10 000 грн за 1000 куб м — **14 %**

Ринкова — **6 %**

Регульована — **1 %**

Економічно обґрунтованою — **8 %** Решта не визначилися.

2.2.13. Чи реалізовували Ви своє право на зміну постачальника?

Так — **36 %**

Ні — **64 %**

2.2.14. Як, на Вашу думку, чи оператор ГРС забезпечує підтримання в належному стані ГРС?

Так — **61 %**

Ні — **30 %**

Частково — **9 %**

2.2.15. На Вашу думку, чи достатньо оператору ГРС фінансових, матеріально технічних та людських ресурсів для здійснення своєї діяльності?

Так — **31 %**

Ні — **9 %**

Не володію інформацією — **60 %**

2.2.16. Як право власності держави на ГРС впливає на роботу оператора ГРС?

Позитивно — **100 %**

2.2.17. Чи є для Вас корисною інформація щодо планів розвитку ГРС на наступні 10 років?

Так — **54 %**

Ні — **46 %**

2.2.18. Чи знаєте Ви, що таке виробничо-технологічні витрати природного газу?

Так — **75 %**

Ні — **25 %**

2.2.19. Чи задоволені Ви роботою операторів ГРС?

Так — **75 %**

Ні — **25 %**

2.2.20. Чи відмовляли Ви представникам оператора ГРС в доступі на об'єкти або земельну ділянку, де розташована газорозподільна система та/або газове обладнання, та/або комерційний вузол обліку газу? Якщо так, які наслідки цих дій?

Так — **7 %**

Ні — **93 %**

2.2.21. Чи знаєте Ви, що таке Кодекс газорозподільних мереж?

Так — **84 %**

Ні — **16 %**

2.2.22. Чи знаєте Ви, як здійснюється облік природного газу?

Так — **100 %**

2.2.23. Чи знаєте Ви, що таке персональний ЕІС і для чого він потрібен?

Так — **96 %**

Ні — **4 %**

2.2.24. Чи доводилося Вам приєднувати (підключати) Ваші об'єкти до ГРС?

Так — **65 %**

Ні — **35 %**

2.2.25. Чи зрозумілий Вам порядок розрахунку за договором розподілу природного газу?

Так — **82 %**

Ні — **17 %**

2.2.26. Чи вважаєте Ви доцільним введення окремої плати за послуги розподілу природного газу?

Так — **32 %**

Ні — **68 %**

- 2.2.27.** Чи доводилося Вам сплачувати за послугу розподілу природного газу за період, коли Ви не споживали природний газ?
- Так — **32 %**
Ні — **68 %**
- 2.2.28.** Чи доводилося Вам розривати договір на послуги природного газу за Вашою ініціативою? З якими труднощами Ви стикалися?
- Так — **6 %**
Ні — **94 %**
- 2.2.29.** Чи стикалися Ви з випадками припинення/обмеження оператором ГРС газопостачання у випадку Вашої відмови від підписання акта наданих послуг та/або акта приймання-передачі природного газу?
- Так — **5 %**
Ні — **95 %**
- 2.2.30.** Чи відновлювали Ви газопостачання за власною ініціативою? З якими труднощами при цьому Ви стикались ?
- Так — **38 %**
Ні — **62 %**
- 2.2.31.** Чи користуєтесь Ви інформацією про тарифи та умови надання послуг оператором ГРС (включаючи технічні умови для отримання доступу та приєднання до газорозподільної системи), яку оператор ГРС розміщує на своєму веб-сайті?
- Так — **54 %**
Ні — **20 %**
Частково — **26 %**
- 2.2.32.** Оцініть рівень забезпечення Регулятором розгляду скарг на дії суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів) і вирішення спорів між суб'єктами ринку природного газу:
- Високий — **17 %**
Середній — **75 %**
Низький — **8 %**
- 2.2.33.** Як часто Вами оскаржувалися в суді рішення Регулятора, прийняті в порядку розгляду скарг та вирішення спорів?
- Більше 3 разів — **3 %**
Менше 3 разів — **7 %**
Жодного разу — **90 %**

2.2.34. Наскільки, на Вашу думку, забезпечена рівність прав суб'єктів ринку природного газу на отримання доступу до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ?

Ні — **12 %**

Так — **40 %**

Частково — **58 %**

2.2.35. Чи відомі Вам випадки, коли на звернення суб'єктів ринку природного газу оператор ГТС необґрунтовано відмовляв їм у доступі до газотранспортної системи?

Так — **2 %**

Ні — **98 %**

2.2.36. Чи, на Вашу думку, дотримується (виконується) затверджена Регулятором Методологія визначення тарифів на послуги транспортування природного газу в частині прозорості та публічності щодо структури необхідного доходу оператора ГТС?

Дотримується — **40 %**

Не дотримується — **10 %**

Частково дотримується — **50 %**

2.2.37. Наскільки, на Вашу думку, дотримуються норми Закону України «Про ринок природного газу», відповідно до яких процедура приєднання до мереж оператора ГТС має бути прозорою, забезпечувати ефективне та недискримінаційне приєднання до газотранспортної системи?

Дотримуються — **64 %**

Не дотримуються — **5 %**

Частково дотримуються — **31 %**

2.2.38. Чи виконується, на Вашу думку, вимога Закону України «Про ринок природного газу» щодо обов'язку оператора ГТС здійснювати балансування та функції оперативно-диспетчерського управління газотранспортною системою в економний, прозорий та недискримінаційний спосіб?

Виконується — **67 %**

Не виконується — **6 %**

Виконується частково — **27 %**

2.2.39. Чи дотримується, на Вашу думку, оператор ГТС вимог Закону України «Про ринок природного газу» щодо необхідності придбавати енергоресурси, необхідні для здійснення своєї господарської діяльності, у недискримінаційний і прозорий спосіб та на ринкових умовах?

Дотримується — **62 %**

Не дотримується — **8 %**

Дотримується частково — **30 %**

2.2.40. Чи відомі Вам факти не дотримання вимог Закону України «Про ринок природного газу» щодо відокремлення і незалежності оператора ГТС, у тому числі в частині заборони іншій юридичній особі користуватися будь-яким «правом» щодо оператора газотранспортної системи?

Так — **5 %**

Ні — **95 %**

2.2.41. Чи вважаєте Ви, що затверджений план розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років забезпечить відповідність газотранспортної системи потребам ринку природного газу та інтересам безпеки постачання природного газу?

Забезпечить — **70 %**

Не забезпечить — **30 %**

2.2.42. Чи дотримуються вимоги Закону України «Про ринок природного газу» в частині державного регулювання та формування і реалізації державної політики на ринку природного газу щодо встановлення цін на природний газ недискримінаційним та прозорим способом, виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу та з урахуванням належного рівня рентабельності?

Дотримуються — **70 %**

Не дотримуються — **30 %**

2.2.43. Наскільки, на Вашу думку, є сформованою на ринку природного газу державна політика з нагляду (контролю) на ринку природного газу, з боку центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі?

Повністю — **40 %**

Частково — **45 %**

Не сформованою — **15 %**

2.2.44. Чи відповідають умови виконання спеціальних обов'язків, покладених Кабінетом Міністрів України на суб'єктів ринку природного газу, вимогам Закону України «Про ринок природного газу» щодо створення ними найменших перешкод для розвитку ринку природного газу?

Відповідають — **80 %**

Не відповідають — **20 %**

2.2.45. Чи дотримується вимога Закону України «Про ринок природного газу» щодо розміру компенсації з урахуванням допустимого рівня прибутку для суб'єкта ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки?

Дотримується — **32 %**

Не дотримується — **50 %**

Дотримується частково — **18 %**

2.2.46. Чи доводилося Вам протягом останніх п'яти років звертатися до державних органів за захистом своїх прав стосовно отримання послуг газопостачання / розподілу?

Так — **18 %**

Ні — **82 %**

2.2.47. Чи дотримуються на практиці норми Закону України «Про ринок природного газу», відповідно до яких постачальник «останньої надії» постачає природний газ споживачу протягом строку, який не може перевищувати 60 діб та після його закінчення зобов'язаний припинити постачання природного газу споживачу?

Дотримуються — **58 %**

Не відомо — **42 %**

2.2.48. Наскільки на практиці реалізується вимога Закону України «Про ринок природного газу», згідно з якою держава заохочує впровадження новітніх систем, у тому числі апаратних засобів, обліку природного газу, зокрема тих, що забезпечують можливість споживача активно управляти власним споживанням?

Повністю — **45 %**

Не реалізована — **18 %**

Реалізована частково — **37 %**

2.2.49. Чи вважаєте Ви, що законом встановлена достатня відповідальність і вичерпно визначені види правопорушень законодавства, що регулює функціонування ринку природного газу?

Надмірна — **12 %**

Так — **70 %**

Ні — **18 %**

2.2.50. Чи відповідають послуги, що пропонуються оператором газосховища, потребам ринку?

Так — **57 %**

Ні — **6 %**

Частково — **37 %**

2.2.51. Чи вважаєте Ви вимогу Закону України «Про ринок природного газу», що газосховища та газотранспортна система мають перебувати у державній власності, слушною?

Так — **94 %**

Ні — **6 %**

2.2.52. Чи вважаєте Ви вимогу Закону України «Про ринок природного газу», що оператором газосховищ та оператором газотранспортної системи, що перебувають у державній власності, можуть бути виключно суб'єкти господарювання державної форми власності, слушною?

Так — **92 %**

Ні — **8 %**

2.2.53. Чи вважаєте Ви режим доступу, що застосовується оператором газосховищ до кожного газосховища, прозорим і недискримінаційним?

Так — **57 %**

Ні — **10 %**

Частково — **33 %**

2.2.54. Чи забезпечує, на Ваш погляд, оператор газосховища дотримання принципу недискримінації під час укладання договорів зберігання (закачування, відбору) із замовниками?

Так — **80 %**

Ні — **20 %**

2.2.55. Чи задовольняє, на Вашу думку, кодекс газосховища, розроблений оператором газосховищ, вимоги суб'єктів ринку природного газу?

Частково — **36 %**

Так — **60 %**

Ні — **5 %**

2.2.56. Чи враховує, на Ваш погляд, план розвитку газосховища на наступні 10 років потреби ринку природного газу та інтереси безпеки постачання природного газу?

Так — **36 %**

Ні — **10 %**

Частково — **54 %**

2.2.57. Чи доводилось Вам брати участь у публічних консультаціях щодо плану розвитку газосховища, які мають відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» проводитися Регулятором?

Так — **10 %**

Ні — **90 %**

2.2.58. Чи створюють на сьогодні правила розподілу потужності газосховища економічні стимули для ефективного використання технічної потужності газосховища та розвитку нової інфраструктури?

Так — **43 %**

Ні — **14 %**

Частково — **43 %**

2.2.59. Як Ви вважаєте, чи достатньо інформації, яку оператор газосховищ зобов'язаний публікувати на своєму офіційному веб-сайті, відповідно до Закону України «Про ринок природного газу»?

Так — **70 %**

Ні — **30 %**

2.2.60. Чи стикались Ви на практиці із застосуванням спеціальних правил доступу до газових сховищ?

Якщо так, опишіть у варіанті « Інше» з якими саме.

Ні — **100 %**

2.2.61. Чи вважаєте Ви, що на сьогодні Законом України «Про ринок природного газу» передбачені усі можливі механізми регулювання відносин, пов'язаних із видобутком, транспортуванням, розподілом, купівлею-продажем та постачанням природного газу? Яких саме не вистачає?

Так — **60 %**

Ні — **40 %**

2.2.62. На Вашу думку, чого сьогодні бракує для ефективного функціонування ринку природного газу?

1. Необхідно забезпечити реальну конкуренцію на ринку і скасувати монополію НАК « Нафтогаз» .
2. Скасувати технологічні втрати при невикористанні газу.
3. Посилення відповідальності.
4. Ринкових цін.
5. Збільшення добичі власного газу.
6. Вільного вибору постачальника.
7. У сі газовидобувні компанії та газотранспортна система мають бути в державній власності.
8. Законодавчої бази, монополії держави на все, що стосується газу (від видобутку до постачання споживачу).
9. Спрощеної процедури приєднання до ГРС.
10. Ефективної роботи Регулятора.
11. Платіжної дисципліни.
12. Механізмів врегулювання заборгованості комунальних підприємств за спожитий природний газ, враховуючи кризу неплатежів споживачів в умовах воєнного стану.
13. Прийняття законодавчих змін стосовно закупівлі природного газу ОСББ для власних потреб, забезпечення співвласників будинку теплом та гарячою водою на тих самих умовах, як і населення.
14. Можливості закупівлі природного газу у виробника.
15. Прозорого спілкування та вирішення проблем споживача.
16. Заборони нараховувати пеню 3 % на інфляційні втрати тепlopостачальним організаціям, які купують природний газ для виробництва теплової енергії для потреб населення.
17. 100 % державної власності.
18. Прозорості.
19. Високого рівня захисту прав споживачів природного газу.
20. Доступності інформації про формування ціни та умов постачання, наявності чіткої та справедливої законодавчої бази.
21. Кваліфікованого державного та місцевого самоврядування.
22. Упорядкування вимог й контролю за їх виконанням.
23. Паритетності умов договорів між підприємствами ТКЕ та постачальниками природного газу.

24.Прозорості закупівель. Збільшення лімітованих обсягів газу для населення та комунальних підприємств. Відміни всіх ПСО.

2.3. Огляд відповідей побутових споживачів.

В опитуванні взяли участь 267 побутових споживачів.

2.3.1. Чи вважаєте Ви, що на ринку природного газу дотримано основні принципи ринку природного газу? А саме:

1. Захист прав споживачів;
2. Рівність суб'єктів ринку природного газу;
3. Вільний вибір постачальника;
4. Невтручання держави у функціонування ринку природного газу, крім випадків, коли це необхідно для усунення вад ринку або забезпечення інших загальносуспільних інтересів, за умови, що таке втручання здійснюється у мінімально достатній спосіб;
5. Забезпечення рівних прав на доступ до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ;
6. Недопущення та усунення обмежень конкуренції, спричинених діями суб'єктів ринку природного газу;
7. Дотримання встановлених технічних норм та норм безпеки;
8. Захист довкілля та енергоефективність;
9. Відповідальність суб'єктів ринку природного газу за порушення правил діяльності на ринку природного газу та умов договорів.

Так — **22 %**

Ні — **44 %**

Частково — **34 %**

Яких саме принципів не дотримано?

- вільний вибір постачальника;
- захист прав споживачів;
- захист довкілля та енергоефективність;
- недопущення та усунення обмежень конкуренції, спричинених діями суб'єктів ринку природного газу.

2.3.2. Наскільки, на Вашу думку, досягнуто?

1. Інтеграція до Європейського ринку природного газу;
2. Безпечне функціонування газової інфраструктури;
3. Недискримінаційний доступ до газотранспортних та газорозподільних мереж та умови приєднання до них;
4. Дотримання економічних вигод від ефективного функціонування ринку природного газу та конкуренції;
5. Виконання ПСО для забезпечення загальносуспільних інтересів; 6) ефективне державне регулювання на ринку природного газу.

Досягнуто — **27 %**

Не досягнуто — **40 %**

Досягнуто частково — **33 %**

Яких саме принципів не дотримано?

- інтеграція до Європейського ринку природного газу;
- недискримінаційний доступ до газотранспортних та газорозподільних мереж та умови приєднання до них;
- ефективне державне регулювання на ринку природного газу.

2.3.3. Чи вважаєте Ви достатніми повноваження державних органів на ринку природного газу?

Так — **48 %**

Ні — **52 %**

2.3.4. Яким, на Вашу думку, є державне регулювання на ринку природного газу?

Достатнім — **46 %**

Не достатнім — **54 %**

2.3.5. Чи вважаєте Ви достатнім виконання плану заходів передбачених національним планом дій під час кризової ситуації?

Так — **18 %**

Ні — **15 %**

Не ознайомлені — **67 %**

2.3.6. Чи використовуєте Ви інформацію, яка зазначається у звіті про результати моніторингу безпеки постачання природного газу?

Так — **13 %**

Ні — **61 %**

Не цікаво — **26 %**

2.3.7. Чи вважаєте Ви, що належним чином контролюються

1. Безпечне використання природного газу в побуті;
2. Технічна експлуатація та технічний стан газових мереж;
3. Димові вентиляційні канали?

Так — **34 %**

Ні — **66 %**

2.3.8. Чи відповідає діюча система покладання спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу критеріям, встановлених Законом України «Про ринок природного газу»?

Так — **46 %**

Ні — **54 %**

2.3.9. Чи задоволені Ви умовами постачання природного газу?

Так — **55 %**

Ні — **45 %**

2.3.10. Що в умовах постачання природного газу, на Вашу думку, доцільно змінити?

1. Вартість розподілу;
2. Ввести ліміт на споживання природного газу;
3. Розрахунок вартості з урахуванням калорійності газу;
4. Відміна плати за транспортування; Збільшити власний видобуток; Збільшити конкуренцію.

2.3.11. За якою ціною, на Вашу думку, має здійснюватися постачання природного газу?

Регульованою — **45 %**

Ринковою — **55 %**

2.3.12. Яку ціну на природний газ Ви вважаєте справедливою?

Від 0 до 5 грн за 1 куб м — **30 %**

Від 5 до 10 грн за 1 куб м — **18 %**

Існуючу — **6 %**

Ринкову — **6 %**

Економічно обґрунтованою — **4 %**

Решта респондентів не визначились з відповіддю .

2.3.13. Чи реалізовували Ви своє право на зміну постачальника?

Так — **35 %**

Ні — **65 %**

2.3.14. Як, на Вашу думку, чи оператор ГРС забезпечує підтримання в належному стані ГРС?

Так — **32 %**

Ні — **22 %**

Частково — **46 %**

2.3.15. Як на Вашу думку, чи достатньо оператору ГРС фінансових, матеріально технічних та людських ресурсів для здійснення своєї діяльності?

Так — **31 %**

Ні — **13 %**

Не володію такою інформацією — **56 %**

2.3.16. Як право власності держави на ГРС впливає на роботу оператора ГРС?

Позитивно — **80 %**

Негативно — **20 %**

2.3.17. Чи є для Вас корисною інформація щодо планів розвитку ГРС на наступні 10 років?

Так — **55 %**

Ні — **45 %**

2.3.18. Чи знаєте Ви, що таке виробничо-технологічні витрати природного газу?

Так — **60 %**

Ні — **40 %**

2.3.19. Чи задоволені Ви роботою операторів ГРС?

Так — **54 %**

Ні — **46 %**

2.3.20. Чи застосовував оператор ГРС право безперешкодного доступу до земельних ділянок усіх форм власності, на яких розташовані ГРС, на Вашій земельній ділянці?

Так — **37 %**

Ні — **63 %**

2.3.21. Чи відмовляли Ви представникам оператора ГРС в доступі на об'єкти або земельну ділянку, де розташована газорозподільна система та/або газове обладнання, та/або комерційний вузол обліку газу? Якщо так, які наслідки цих дій?

Так — **5 %**

Ні — **95 %**

2.3.22. Чи знаєте Ви, що таке Кодекс газорозподільних мереж?

Так — **43 %**

Ні — **57 %**

2.3.23. Чи знаєте Ви, як здійснюється облік природного газу?

Так — **70 %**

Ні — **30 %**

2.3.24. Чи знаєте Ви, що таке персональний ЕІС і для чого він потрібен?

Так — **55 %**

Ні — **45 %**

2.3.25. Чи доводилося Вам приєднувати (підключати) Ваші об'єкти до ГРС?

Так — **32 %**

Ні — **68 %**

2.3.26. Чи задоволені Ви послугою приєднання підключення об'єктів замовника до ГРС?

Так — **59 %**

Ні — **41 %**

2.3.27. Чи зрозумілий Вам порядок розрахунку за договором розподілу природного газу?

Так — **50 %**

Ні — **50 %**

- 2.3.28.** Чи вважаєте Ви доцільним введення окремої плати за послуги розподілу природного газу?
- Так — **18 %**
Ні — **82 %**
- 2.3.29.** Чи доводилося Вам сплачувати за послугу розподілу природного газу за період, коли Ви не споживали природний газ?
- Так — **60 %**
Ні — **40 %**
- 2.3.30.** Чи доводилося Вам розривати договір на послуги природного газу за Вашою ініціативою? З якими труднощами Ви стикалися?
- Так — **3 %**
Ні — **97 %**
- 2.3.31.** Чи відновлювали Ви газопостачання за власною ініціативою? З якими труднощами при цьому Ви стикалися?
- Так — **8 %**
Ні — **92 %**
- 2.3.32.** Чи користуєтесь Ви інформацією про тарифи та умови надання послуг оператором ГРС (включаючи технічні умови для отримання доступу та приєднання до газорозподільної системи), яку оператор ГРС розміщує на своєму веб-сайті?
- Так — **55 %**
Ні — **45 %**
- 2.3.33.** Чи дотримуються, на Вашу думку, вимоги Закону України «Про ринок природного газу» в частині державного регулювання та формування і реалізації державної політики на ринку природного газу щодо встановлення цін на природний газ недискримінаційним та прозорим способом, виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу та з урахуванням належного рівня рентабельності?
- Так — **20 %**
Ні — **37 %**
Частково — **43 %**
- 2.3.34.** Наскільки, на Вашу думку, є сформованою на ринку природного газу державна політика з нагляду (контролю) на ринку природного газу, з боку центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі?
- Повністю — **18 %**
Частково — **52 %**
Не сформованою — **30 %**

2.3.35. До кого Ви в першу чергу звертаєтесь (звернетесь) у разі необхідності захисту власних прав при одержанні послуг газопостачання / розподілу?

Держпродспоживслужба — **9 %**

Народні депутати/Міненерго/КМУ — **2 %**

Постачальник послуг/ОМС/НКРЕКП — 75 % Суд — **14 %**

2.3.36. Чи доводилося Вам протягом останніх п'яти років звертатись до державних органів за захистом своїх прав стосовно одержання послуг газопостачання / розподілу?

Так — **16 %**

Ні — **84 %**

2.3.37. Наскільки, на Вашу думку, на практиці реалізується вимога Закону України «Про ринок природного газу», згідно з якою держава заохочує впровадження новітніх систем, у тому числі апаратних засобів, обліку природного газу, зокрема тих, що забезпечують можливість споживача активно управляти власним споживанням?

Повністю — **15 %**

Частково — **44 %**

Не реалізується — **41 %**

2.3.38. Чи вважаєте Ви, що норми законодавства стосовно обліку спожитого газу, передачі показників, одержання рахунків та оплати мають бути змінені?

Так, але не знаю, що саме — **40 %**

Ні — **43 %**

Частково — **17 %**

Що має бути змінено:

1. Треба запровадити облік газу за передплатою.
2. Сплачувати за доставку згідно зі спожитими кубами, а не за середньомісячним споживанням.
3. Розробка та впровадження єдиних правил обліку природного газу.
4. Потрібно робити передплату, як в Грузії — позбудемось боргів.
5. Норми повинні виставлятися згідно із споживанням газу.
6. Необхідно впроваджувати програми диспетчеризації для обліку спожитого газу.

2.3.39. Чи вважаєте Ви, що Законом встановлена достатня відповідальність і вичерпно визначені види правопорушень законодавства, що регулює функціонування ринку природного газу?

Так — **38 %**

Має бути посиленою — **56 %**

Надмірна — **6 %**

2.3.40. Чи вважаєте Ви вимогу Закону України «Про ринок природного газу», що газосховища та газотранспортна система мають перебувати у державній власності, слушною?

Так — **82 %**

Ні — **5 %**

Частково — **13 %**

2.3.41. Чи вважаєте Ви вимогу Закону України «Про ринок природного газу», що оператором газосховищ та оператором газотранспортної системи, що перебувають у державній власності, можуть бути виключно суб'єкти господарювання державної форми власності, слушною?

Так — **74 %**

Ні — **9 %**

Частково — **17 %**

2.3.42. Чи вважаєте Ви, що на сьогодні Законом України «Про ринок природного газу» передбачені усі можливі механізми регулювання відносин, пов'язаних із видобутком, транспортуванням, розподілом, купівлею-продажем та постачанням природного газу?

Так — **37 %**

Ні — **63 %**

2.3.43. На Вашу думку, чого сьогодні бракує для ефективного функціонування ринку природного газу?

1. Демонізація.
2. Політичної волі наведення ладу.
3. Чесної конкуренції.
4. Чесних, грамотних, досвідчених фахівців, зацікавлених в розвитку добробуту України.
5. Чесних професійних менеджерів, котрі б проводили державницьку господарську та економічну політику в сфері функціонування ринку природного газу.
6. Ефективного державного регулювання.
7. Достатнього рівня обізнаності кінцевих (побутових) споживачів.
8. Зменшення вартості спожитого газу для населення і посилення контролю оплати з штрафними санкціями у разі несплати за спожитий газ на підприємствах, виробництвах, заводах тощо.
9. Вільного вибору постачальника.
10. Досконалого економічного аналізу та належного до нього регламенту.
11. Ефективної боротьби з корупцією.
12. Бажання користувача ресурсу стати гравцем на цьому ринку.
13. Приведення норм законодавства до європейських вимог.
14. Справедливої ціни на газ для побутових споживачів і дрібних підприємців.
15. Посилення відповідальності.
16. Контролю за пошуком, видобутком, реалізацією газу на всіх етапах, а не збагачення окремих осіб, які не вклали жодної копійки в пошук і т. п.
17. Прозорих механізмів при визначенні вартості природного газу та послуг з його розподілу.

18. Залучення інвестицій, модернізації існуючих мереж, посилення захисту прав споживачів.
19. Збільшення власного видобутку газу.
20. У першу чергу миру і процвітання України!
21. Бракує, бракує миру і перемоги Україні, Слава Україні! Слава ЗСУ!

